

سیستم طبقه بندی توانایی دستی (MACS) برای کودکان فلج مغزی 18-4 ساله
(March 2005)

مترجمین:

دکتر مهدی رصافیانی - متخصص کاردرمانی

نازیلا اکبر فهیمی - دانشجوی دکترای کاردرمانی

آزاده ریاحی - دانشجوی کارشناسی ارشد کاردرمانی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

Translated and validated to Farsi by:

Rassafiani* Mehdi, OT, PhD

AkbarFahimi* Nazila, OT, PhD candidate

Riyahi* Azade, OT, Master student

*The University of Social Welfare & Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran

Eliasson AC, Krumlinde Sundholm L, Rösblad B, Beckung E, Arner M, Öhrvall AM, Rosenbaum P.
The Manual Ability Classification System (MACS) for children with cerebral palsy,
scale development and evidence of validity and reliability
Developmental Medicine and Child Neurology 2006 48: 549-554

سیستم طبقه بندی توانایی دستی (MACS) به طبقه بندی اینکه چطور کودکان فلج مغزی از دستانشان برای کنترل اشیا در زندگی روزمره استفاده می کنند، می پردازد.

➤ MACS به توصیف اینکه چگونه کودکان فلج مغزی از دستانشان برای کنترل اشیا در خانه، مدرسه و جلسات اجتماعی استفاده می کنند، می پردازد (آنچه آنها انجام می دهند)، تا آنچه که به عنوان بهترین قابلیت شناخته می شود.

➤ به منظور دستیابی به اطلاعاتی در خصوص چگونگی کنترل اشیا در روزمره توسط کودک، ضروریست تعیین سطح به جای انجام یک آزمون خاص، با پرسش از کسی که کودک را به خوبی می شناسد، انجام گیرد. اشیا یا چیزی که کودک کنترل می کند باید بر اساس سن کودک انجام شود.

➤ MACS توانایی کلی کودک برای کنترل اشیا را طبقه بندی می کند، نه هر دست به طور جداگانه.

➤ لطفاً موقع انتخاب سطحی که متناسب با توانایی دستی کودکان است، به کارهایی که کودک در طول روزمره با دست های خود انجام می دهد فکر کنید. به عنوان مثال :

استفاده از قاشق حین غذا خوردن / نوشیدن لیوان آب / پوست کندن، بریدن و خوردن میوه / شستن صورت / باز و بسته کردن در بطری / ورق زدن کتاب / نوشتن / استفاده از وسایل بازی (برداشتن و جاگذاری قطعات پازل، مکعب های رنگی و حلقه ها)

مقدمه و اطلاعاتی برای کاربر

سیستم طبقه بندی توانایی دستی (MACS) به توصیف چگونگی استفاده از دستان برای کنترل اشیا در زندگی روزمره در کودکان فلج مغزی، می پردازد. در MACS پنج سطح تعریف شده است. سطوح بر اساس توانایی دستی خود برانگیخته می شود و نیاز آن ها به کمک گرفتن از دیگران و یا تطبیق (یا ساده سازی) در اجرای امور دستی در زندگی روزمره میباشد. جزوه ی MACS همچنین تمایزات بین سطوح مجاور را توضیح می دهد که تعیین سطحی که بیشترین مطابقت را با توانایی کودک برای کنترل اشیا دارد، آسان می سازد.

اشیاء مورد پرسش در این سیستم، اشیاء مربوط و متناسب با سن کودک هستند، مثل اشیا یا برای خوردن، پوشیدن، بازی کردن و نوشتن استفاده می شوند و این اشیا در فضای شخصی فرد قرار دارند، در مقابل اشیا یا برای خارج از دسترس هستند و اشیا یا در فعالیتهای ماهرانه و پیشرفته مثل نواختن آلات موسیقی استفاده می گردند، را شامل نمی شود.

موقع تعیین سطح MACS یک کودک، سطحی را که به بهترین شکل عملکرد معمولی کودک را در خانه، مدرسه و جلسات اجتماعی نشان می دهد، انتخاب کنید. توانایی کنترل اشیا و در نتیجه سطح MACS، تحت تاثیر سطح انگیزه کودک و توانایی شناختی او قرار می گیرد. به منظور دستیابی به اطلاعاتی در خصوص چگونگی کنترل اشیا در روزمره توسط کودک، ضروریست تعیین سطح با پرسش از کسی که کودک را به خوبی می شناسد، انجام گیرد. در نظر دارد آنچه کودک به طور معمول انجام می دهند را طبقه بندی نماید و به دنبال بهترین اجرای کودک در قالب آزمونی خاص نیست.

MACS توصیفی عملکردی است که می تواند به طریقی که کامل کننده تشخیص فلج مغزی و انواع آن باشد، مورد استفاده قرار گیرد. MACS توانایی کلی کودکان را برای کنترل اشیا در روزمره ارزیابی می کند و نه عملکرد هر دست به طور جداگانه، یا کیفیت کار مثل گرفتن (گریپ) کودک. MACS تفاوتی موجود در عملکرد بین دو دست را در نظر نمی گیرد و بیشتر بیانگر این است که چگونه کودکان اشیا متناسب با سن را کنترل می کنند. MACS قصد توضیح دلایل اصلی محدودیت در توانایی دستی را ندارد.

MACS برای کودکان 4-18 سال استفاده می شود، اما باید مفاهیم خاص مرتبط با سن کودک را در آن در نظر گرفت. بدیهی است کودکان چهار ساله اشیا متفاوتی را در مقایسه با نوجوانان، اداره می کنند. همین مورد در میزان استقلال آنها نسبت به بزرگتر ها مورد توجه قرار می گیرد. به این معنا که کودک، به مراقبت و کمک بیشتری نسبت به کودک بزرگتر نیازمند است.

MACS طیف کامل محدودیت های عملکردی که در میان کودکان فلج مغزی یافت می شود، را در بر میگیرد و تمام زیر تشخیص ها را شامل می شود. زیر تشخیص های معینی در تمام سطوح MACS می توانند یافت شوند، از قبیل فلج مغزی دو طرفه بدن، در حالی که موارد دیگر از قبیل فلج مغزی یک طرفه بدن، در سطوح کمتری یافت می شوند. سطح یک شامل کودکانی با محدودیتهای کمتری است در حالی که کودکان با محدودیت های عملکردی شدید معمولاً در سطوح چهار و پنج یافت می شوند. هر چند که اگر کودکان با سیر رشد طبیعی بر طبق MACS طبقه بندی شوند، یک سطح "صفر" مورد نیاز است.

به علاوه، هر سطح شامل کودکانی با عملکرد نسبتاً مختلفی است. و اینکه MACS حساس به تغییرات بعد از یک مداخله باشد، غیر محتمل است؛ سطوح MACS در تمامی احتمالات؛ در طول زمان ثابت هستند.

پنج سطح MACS به شکل یکجا یک مقیاس ترتیبی را تشکیل می دهند، که بدین معنی است که سطوح مرتب هستند اما الزاماً تفاوت های بین سطوح یکسان نیستند و کودکان فلج مغزی نیز به طور مساوی در این پنج سطح، توزیع نشده اند.

به چه اطلاعاتی برای استفاده از MACS نیازمندیم؟

- ❖ میزان توانایی کودک برای کنترل اشیاء در فعالیت های روزمره، برای مثال در طی بازی کردن، غذاخوردن، لباس پوشیدن و اوقات فراغت
- ❖ کودک در چه موقعیتی مستقل است و تا چه حدی به کمک گرفتن از دیگران و تطبیق (یا ساده سازی فعالیت) نیاز دارد؟

سطوح MACS

- 1- کودک اشیاء را به راحتی و با موفقیت کنترل می کند . بیشتر در اجرای تکالیف دستی که نیازمند به دقت و سرعت می باشند، دچار مشکل است. با این حال، استقلال در فعالیت های روزمره حفظ می شود.**
- 2- کودک بیشتر اشیاء را کنترل می کند، اما تا اندازه ای کیفیت و سرعت تکمیل فعالیت کاهش یافته است. ممکن است از برخی فعالیت ها اجتناب گردد، یا با مشکل انجام شوند، و یا از راههای دیگری استفاده گردد. اما هنوز استقلال در فعالیت های روزمره حفظ می شود.**
- 3- کودک اشیاء را با مشکل کنترل می کند و نیازمند کمک برای آماده کردن و یا اصلاح در انجام فعالیت ها است. عملکرد کودک به لحاظ کیفیت و کمیت کند است و با موفقیت کمی انجام می گردد. کودک فعالیتها را در صورتی که ساده تر شده باشند یا از وسایل کمکی استفاده شده باشد، به طور مستقل انجام می دهد.**
- 4- کودک فقط می تواند کارهای خیلی ساده را انجام دهد، که یا موقعیت از قبل آماده شده باشد و یا از وسایل کمکی جهت انجام فعالیت استفاده گردد. بخش هایی از فعالیت ها با تلاش زیاد و موفقیت کم، اجرا می شوند. کودک به حمایت های مداوم و کمک و یا وسایل ساده برای تکمیل بخشی از فعالیت نیازمند است.**
- 5- کودک قادر به کنترل اشیا نمی باشد و توانایی کمی در انجام کارهای بسیار ساده دارد. به کمک زیادی از دیگران احتیاج دارد.**

تمایز بین سطوح 1 و 2

ممکن است کودکان در سطح عملکردی یک، در کنترل اشیاء بسیار ریز، سنگین یا شکننده که نیازمند کنترل حرکات ظریف و هماهنگی زیاد بین دو دست است، محدودیت هایی داشته باشند. همچنین ممکن است این محدودیت ها عملکرد کودک را در موقعیت های ناآشنا و جدید دچار مشکل سازد. کودکان در سطح دو، عملکردی مشابه با کودکان در سطح یک دارند، اما با سرعت کمتر و کیفیت انجام پایین تر (مثلا ریخت و پاش بیشتر). تفاوت های عملکردی بین دو دست می تواند کارایی کارکردی را محدود نماید. کودکان در سطح دو عموماً برای ساده کردن کنترل اشیاء تلاش می کنند. برای مثال به جای کنترل اشیاء با هر دو دست، از یک سطح حمایتی استفاده می کنند.

تمایز بین سطوح 2 و 3

کودکان در سطح دو قادرند بیشتر اشیاء را با دست کنترل کرده و فعالیت های مربوطه را کندتر از حالت معمول و با کیفیتی پایین تر (مثلا ریخت و پاش بیشتر) به انجام رسانند. عموماً کودکان با سطح عملکردی سه، نیازمند کمک برای آماده سازی فعالیت و انجام تغییراتی در محیط به علت محدودیت در حرکات اندام فوقانی مثل شانه، می باشند. این کودکان قادر به اجرای فعالیت های خاص نمی باشند و درجه استقلال آن ها در اجرای فعالیت های دستی، به حمایت هایی از جانب والدین و یا تغییراتی در محیط اجرای فعالیت، مربوط می گردد.

تمایز بین سطوح 3 و 4

کودکان با سطح عملکردی سه قادرند فعالیت هایی را با دست انجام دهند که این فعالیت ها از قبل توسط والدین یا مراقبین آماده شده باشند، ضمناً نیازمند زمان بیشتر برای کامل کردن فعالیت و آن هم در حضور والدین هستند، ولی فعالیت را خود کامل می کنند. کودکان در سطح چهار، نیازمند کمک مداوم از جانب والدین جهت انجام فعالیت هستند و تنها بخش هایی از فعالیت را به صورت مستقل انجام می دهند و سایر بخش ها توسط والدین تکمیل می گردد.

تمایز بین سطوح 4 و 5

اگرچه کودکان در سطح چهار به کمک مداوم در طی فعالیت نیاز دارند، ولی قادرند بخشی از یک فعالیت را اجرا نمایند. کودکان در سطح پنج ممکن است حداکثر قادر به انجام حرکات ساده در موقعیت های خاص مثل فشردن یک دکمه بزرگ و گاهی اوقات نگه داشتن اشیای غیر ضروری باشند.